

مسئله تاریخ و خلاء هویتی نسل جدید/ لزوم بازنگری در رشته تاریخ

محسن الویری گفت: خودآگاهی نسبت به وضعیت کنونی کشور و ظرفیتهای بالای رشته تاریخ برای برون رفت کشور از مشکلات و بحرانهای کنونی حتی در جنبه اقتصادی با سرپنجه اصحاب تاریخ گشودنی است.

محسن الویری گفت: خودآگاهی نسبت به وضعیت کنونی کشور و ظرفیتهای بالای رشته تاریخ برای برون رفت کشور از مشکلات و بحرانهای کنونی حتی در جنبه اقتصادی با سرپنجه اصحاب تاریخ گشودنی است.

به گزارش خبرنگار مهر، گردهمایی مدیران گروه و زنجیره های تاریخ دانشگاه و زنجیره های سراسر کشور در پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی برگزار شد. محسن الویری، دانشیار دانشگاه باقرالعلوم (ع) در این گردهمایی در سخنانی گفت: این نشست برای همفکری و رایزنی درباره چگونگی اجرای بهتر چهار برنامه جدید کارشناسی علوم تاریخی تشکیل شده است، ولی سزاوار است در آغاز سخن، توضیحی کوتاهی در باره راهی که تاکنون پیموده شده است، تقدیم شود. گذشت بیش از دو دهه از آخرین بازنگری و زنجیره های برنامه و سرفصل دروس رشته و زنجیره های تاریخ و فاصله و زنجیره نگران و زنجیره کننده دانش تاریخ در نهادهای رسمی با تحولات چشمگیر علمی و اجتماعی داخلی و خارجی، اعضای خانواده بزرگ تاریخ را از سالها پیش متوجه ضرورت بازنگری در رشته و زنجیره های علوم تاریخی ساخته بود. این امر سبب شد که تشکیل شورای تحول و ارتقای علوم انسانی از سوی اساتید پیشکسوتی همچون مرحوم آقای دکتر آیین و زنجیره وند به مثابه فرصتی برای پی گرفتن این هدف و افزایش کارآمدی علوم تاریخی شمرده شود.

الویری افزود: تجربیات همه کسانی که دلی در گروی بازنگری علوم تاریخی داشتند حکایت از دشواریها و درستی و زنجیره و راههای پیش رو داشت، اما اعضای کارگروه تاریخ شورای تحول در برابر دو گزینه و نهادن کار به دلیل انبوه مشکلات علمی و غیرعلمی و یا به کار بستن همه توان خود برای برداشتن گامهایی هر چند کوتاه به سوی جلو، گزینه دوم را برگزیدند و پس از تدوین برنامه بلند مدت و میان مدت کارگروه، تدوین برنامه و زنجیره های کارشناسی را در همان زمان حیات مرحوم آقای دکتر آیین و زنجیره وند در دستور کار خود قرار دادند.

وی با بیان اینکه در شرایطی که خواسته وزارت محترم علوم، تحقیقات و فن آوری تکیه بر یک رشته در مقطع کارشناسی بود و طبعا تدوین یک رشته هم سختی و زنجیره های کمتری همراه داشت، ادامه داد: کارگروه بر اساس یک تحلیل چند لایه از محیط عمومی کشور و نیز نهاد علم در این دیار با تأکیدی ویژه بر گروه و زنجیره های تاریخ همراه با گوشه چشمی به چند دانشگاه برگزیده خارجی و نیز واکاوی تجربه دیگر رشته، گرایش و زنجیره های علوم انسانی تدوین پنج برنامه در مقطع کارشناسی را محور فعالیت خود قرار داد که بعدها این پنج برنامه به چهار برنامه کاهش یافت. هدف اصلی کارگروه تاریخ برای تکیه بر چهار برنامه و تکثرگرایی در مقطع کارشناسی برون بردن علوم تاریخی از انزوایی خودخواسته و یا دیگرساخته و افزودن سهم آن در آموزش عالی کشور به منظور افزایش نقش اجتماعی آن بود و کارگروه برای تدوین آن معیارهای زیر را مد نظر داشت: باور عمیق به فرمایشی و بخشنامه و زنجیره ای نبودن تحول در علم و لذا مد نظر قرار دادن بازنگری تنها در سطح تجمیع و یکپارچه و زنجیره سازی کوششهای پراکنده فردی پس از پیروزی انقلاب اسلامی و پرهیز جدی از هر نوع شتاب و زنجیره زدگی و شعارزدگی در این زمینه، باور عمیق به ناکارآمد بودن برنامه و زنجیره های سفارشی از بالا و در نتیجه حفظ رویکرد مشارکت اکثری خانواده بزرگ تاریخ در تدوین برنامه نگاه واقع و زنجیره بینانه به داشته و زنجیره ها و نداشته و زنجیره های کشور و استفاده حداکثری از ظرفیت و زنجیره های موجود، توجه به کلیه سیاست و زنجیره های بالادستی اعم از سیاست و زنجیره های ابلاغی وزارت عتف و شورای تحول و ارتقای علوم انسانی و به صورت مشخص چهار شاخص اسلامی سازی، غنی سازی، بومی سازی و روزآمدی، مبنا قرار دادن رویکرد برنامه و زنجیره ریزی در عمل (Pattern) به جای رویکرد طرح راهبردی (plan) که امکان بازنگری در اهداف و برنامه و زنجیره ها در حین فعالیت را فراهم آورد.

الویری تصریح کرد: شایسته یادآوری است که در تدوین این چهار برنامه، جمعا ۲۰۶ سرفصل شامل ۱۸ درس پایه (مشترک)، ۱۵۰ درس تخصصی؛ ۳۸ درس تخصصی اختیاری تدوین شده است و برای هر یک از آنها یک نشست ویژه نقد با حضور مجموعاً بیش از ۱۵۰ نفر از اعضای هیات علمی دانشگاه ها و پژوهشگاه های کشور برگزار شد و ویرایش نهایی برنامه و زنجیره ها مبتنی بر ملاحظات دریافت شده در این جلسات صورت بسته است.

مهمترین ویژگیهای این چهار برنامه را به شرح زیر می و زنجیره توان برشمرد:

هویت و بخشی به دانش تاریخ و ایجاد زمینه برای تاسیس دانشکده علوم تاریخی با معیارهای دانشگاه پیشرو

فضاسازی روشمند برای تقویت درک بومی و برآمده از باورها و ارزشهای اسلامی در دانشجویان و نیز تقویت تفکر خلاق و انتقادی آنها در زمینه تاریخ

افزایش ضریب نقش آفرینی علوم تاریخی در هویت بخشی دانشجوی جوان ایرانی از طریق پرداختن به مهمترین چالشهای کنونی هویتی در سرفصل دروس مختلف

تقویت بینش تاریخی به جای رویکرد حافظه و محور در آموزش تاریخ (افزایش سهم دروس بینشی از ۱۴% به ۲۱%)

توانمندسازی دانشجویان برای حضور مؤثرتر اجتماعی و سهم و آفرینی در کاستن مشکلات جامعه با توجه به رعایت مسأله و محوری در تدوین سرفصل دروس و نیز تقویت رویکرد اشتغال و آفرینی (افزایش سهم دروس مهارتی از ۱۲% به ۲۶%)

حفظ تناسب نسبی با عناوین دروس رشته تاریخ در دانشگاه های معتبر جهان در عناوین و سرفصلهای دروس و نیز کوشش حداکثری برای کاستن فاصله دانشجویان با تازه های دانش تاریخ از طریق پیش و بینشی و های مربوط به شیوه آموزش

پیش و بینشی و های لازم برای تداوم رشته در قالب رشته و ها و گرایش و های تخصصی در مقاطع تحصیلات تکمیلی

حفظ و صیانت علمی از جایگاه و محدوده علوم تاریخی و جلوگیری از اشغال ظرفیت های این رشته بوسیله سایر رشته های کمتر مرتبط

محسن الویری با اشاره به اینکه در آستانه اجرای این برنامه و ها، کارگروه با توجه به معیارهای زیر اقداماتی را در دستور کار خود قرار داده است، عنوان کرد: ضرورت همراهی خانواده بزرگ جامعه تاریخ و بهره مندی حداکثری از ملاحظات، نقدها و پیشنهادهای دریافتی از سوی آنها، در این زمینه یادآور می و شد؛ پس از طی مراحل قانونی تصویب برنامه و ها، بر اساس رویه موجود می و شد؛ بایست اجرای آنها از نیم و سال اول تحصیلی ۹۶ - ۹۷ آغاز شود ولی برای همراه ساختن گروهها و رفع ابهامها و فراهم ساختن مقدمات نظر موافق وزارت محترم عتف برای اجرای برنامه از سال آینده جلب شد. این نشست هم در همین چارچوب تعریف شده است و افزون بر این، گفتگوهای هم با بیش از ۳۰ نفر از اعضای محترم هیات علمی دانشگاهها و مسئولان و یا پیشکسوتان هشت گروه تاریخ در دانشگاه های کشور صورت گرفته است.

حفظ اصالت و جایگاه وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و رعایت کامل ضوابط و معیارهای ابلاغی آن

در نظر گرفتن حداکثری دیدگاه های روشنگرانه و دلسوزانه پیشکسوتان تاریخ

نگاه واقع و بینانه به ظرفیت ها و توانمندی و های گروه و های تاریخ سراسر کشور

نگاه آمایشی به توزیع برنامه و ها

نگاه آزمایشی به اجرای برنامه و ها

وی افزود: دیگر اقدامات کارگروه برای اجرای بهتر برنامه و ها با همکاری اعضای محترم گروه و ها چنین است:

تدوین جدول ارائه دروس در نیم و سالهای مختلف

تدوین و شیوه نامه تدوین متون درسی رشته و های علوم تاریخی و که به بیان فرایند تدوین و ویژگیهای یک متن درسی دانشگاهی برای دروس رشته و های علوم تاریخی پرداخته است.

تدوین عناوین درسی نیازمند تدوین متن درسی و اولویت‌بندی آنها در شش دسته

تشکیل کمیته تالیف متون درسی در کارگروه با مشارکت سمت و دبیرخانه شورای تحول و شناسایی اولیه مؤلفان

پیش‌بینی برگزاری دوره های دانش افزایی استادان برای درس های جدید

الویری در ادامه یادآور شد: کارگروه هم‌اکنون و همزمان با فعالیتهای خود برای اجرای این چهاربرنامه و اقداماتی مانند اجرای طرح آمایش و تدوین متون درسی، دو اقدام مهم دیگر را هم در دستور کار خود دارد: مطالعات تدوین یک برنامه واحد - با توجه به رویکرد برنامه‌ریزی در عمل (Pattern) به جای رویکرد طرح راهبردی (plan) که پیش از این هم به آن اشاره شد، اجرای این چهار برنامه یک تصمیم جزمی برای همیشه نیست و در پایان دوره پنج سال تصویب آن بازنگری آن در دستور کار قرار خواهد گرفت. بر همین اساس پیشنهاد برخی یسکسوتان برای جایگزینی یک رشته واحد به جای چهار رشته تاکنون چند بار در شورا مورد بحث قرار گرفته است و در صورت پذیرش مسؤولیت تدوین آن مشروط به رعایت ضوابط موجود از سوی یکی از اساتید، تدوین برنامه آغاز خواهد شد. آغاز بررسی، بازنگری و تدوین برنامه ها و سرفصل های رشته های علوم تاریخی در مقطع کارشناسی ارشد متناسب با برنامه های چهار رشته علوم تاریخی در مقطع کارشناسی و تدوین معیارهای ایجاد یک رشته جدید کارشناسی ارشد و نیز تصویب عنوان و سرفصل سه درس به صورت مشترک برای همه رشته‌ها در این مقطع. عنوان این سه درس چنین است: روش‌شناسی مطالعات تاریخی، تاریخ‌شناسی مسلمانان، تاریخ کاربردی.

محسن الویری در پایان تصریح کرد: خودآگاهی نسبت به وضعیت کنونی کشور و ظرفیتهای بالای رشته تاریخ برای برون‌رفت کشور از مشکلات و بحران‌های کنونی حتی در جنبه اقتصادی - گره گستره‌ای از مشکلات از خلأ هویتی نسل جوان امروز گرفته تا رکود اقتصادی با سرپنجه اصحاب تاریخ گشودنی است. به عنوان نمونه اصحاب تاریخ امروزه از طریق جهانگردی تاریخی و جهانگردی باستان‌شناسی و جهان‌گردی فرهنگی و اشتغال‌زاییهایی مانند ایجاد رستورانهای ویژه دوره‌های مختلف تاریخی و یا تولید لباسها ویا معرفی معماری ادوار مختلف تاریخی می‌تواند جهشی چشمگیر در وضعیت اقتصادی کشور پدید آورند. تقویت فضای همدلانه و رونق بخشیدن به گفتگو برای افزایش همدلی و سرانجام همکاری همه گروهها و انجمنها و نهادهای تصمیم‌گیر و سیاست‌گذار و برنامه‌ریز برای نقش‌آفرینی مؤثر در کشور و دوری جستن از اظهارنظرها و نقدهای فاقد پشتوانه علمی. بخشی قابل توجه از نقدهایی که متوجه چهار برنامه مصوب شده است نتیجه آشکار مطالعه نکردن این برنامه‌ها و داوری بر اساس پیش‌فرضهاست.